

پاڻ مراديون ڳالهڙيون

مخدوم سعيد الزمان 'عاطف'

طالب المولي اکيڊمي

ع 2022

ڪتاب جو نالو:

شاعر:

موضوع:

ڪمپوزنگ:

تعداد:

چاپو پھريون:

چاپو پيو:

چيائيندڙ:

چاپيندڙ:

قيمت:

ڏنس:



(جملی حق ۽ واسطہ محفوظ)

پاڻ مراديون ڳالهڙيون

مخدوم سعيد الزمان 'عاطف' سوري

شاعري

دانش ٻير ڪمپوزرس، حيدرآباد

1000

مئي 1988 ع

2022 ع

-1-A 8_يونت-3 لطيف آباد حيدرآباد

2- مخدوم سعيد الزمان پوسٽ آفس هالا

صلع حيدرآباد

سعيدل جي ڪتاب لاء

منهنجو پنجون نمبر فرزند غلام حيدر عرف سعيدالزمان 14-1962 ع تي تولد ٿيو، الحمد لله، الله ڪيس واقعي سعيد بنايو آهي.
پاڻ سندي ۽ انگريزي تعليم حاصل ڪرڻ کان اڳ ۾ قرآن شريف پڙهيانئين ۽ لائق ٿيڻ بعد منهنجي مهمان خاني ۽ بورچي خاني جي سنپال ۾ مددگار ٿيو ۽ کير واري مال جي به نظرداري ڪندو رهيو. پوءِ البت ڪجهه عرصي لاءِ ڪراچي ۾ انگريزي تعليم حاصل ڪرڻ واسطي رهيو ۽ پوءِ موتي هاليں آيو. جذهن منهنجا پيا فرزند پنهنجي پنهنجي زمينداري ڪمن ۾ مصروف ٿيا ته ان بعد وري به ساڳيا ڪم حوالي ڪيا ويا جي بخوبي سنپاليندورهي ٿو.

منهنجي روزانه عومي ڪمن جي بيهود وڌي وجٽ ۽ منهنجي طبيعت پوري ٺيڪ نه هئط سبب منهنجي مجبوري کي ڏسي پاڻ هفتني جا چار ڏينهن يعني سوم، اڳارو، اربع ۽ خميس منهنجي ڪمن ۾ منهنجي مدد لاءِ ازخود مقرر ڪيا آهن، جنهن سبيان مون تان ڪافي بار گھتييو آهي. منهنجي دعا آهي ته شال هميشه ساڳي طرح بلڪ زياده مددگار ثابت ٿئي. آمين. آئُ ڪيس پيار مان ”سعيدل“ چوندو آهيان.

جذهن 1980 ع ۾ شاعري شروع ڪيائين ته مون کان پنهنجي واسطي تخلص جي طلب به ڪيائين ته ڪيس ”عاطف“ تخلص ڏنم، انهي سال (1980 ع) ۾ 18 غزل لکيائين، 1981 ع ۾ 84 غزل، 1982 ع ۾ 32 غزل، 1983 ع ۾ چار غزل، 1984 ع ۾ 2 غزل، 1985 ع 1 غزل، 1986 ع ۾ 1 غزل ۽ 1987 ع ۾ 1 غزل لکيائين.

ترتيب

سعيدل جي ڪتاب لاء
مخدمو ڦالب المولي
مخدمو سعيدالزمان ’عاطف‘

ڪافيون
رباعي
قطعا
مستزاد
غزل



ڪراچي

1987-6-3

ڪائناٽ جي عظيم ترین حصي ۾ سند ۾ آئون چوڏهين آكتوبر اوڻيئه سؤ پاٺ ۾ چائس. زندگيءِ جي مختلف مرحلن مان گذريل جڏهن اوڻيئه سؤ ستهتر ۾ پهنس ته ان وقت آئون گذريل چهن ستون سالن جي ذاتي مشڪلاتن سبب يقيناً ناپسنديده شخص هئس.

اوڻيئه سؤ انفتر ۾ مون کي ڪائناٽ جي حسين نعمت ملي، جنهن کي دنيا پيار، محبت ۽ عشق جهڙا نالا ڏئي ٿي، ان پيار ڏيندر، محبت ڪندڙ دربا مون مان آهستي آهستي سڀ عيب ڪڍن شروع ڪيا ۽ سچ اهو آهي ته مون هن جي ئي ڪري هر برائي چڏي ۽ هن جي ئي احساس ڏيارڻ کانپوءِ مون پنهنجو فرض سمجهي والدين جي خدمت ڪئي ۽ مختلف زمينداريون سنپاليون. منهنجي شاعري به ان جي ئي عطا ڪيل آهي.

فقط

(مخدوم سعيد الزمان 'عاطف'
هالا نوان

عاطف جي شاعري واري ذوق شوق هلا جي شاعري واري خاموش فضا ۾ چُرپُر پيدا ڪئي ۽ ورهن کان بند ٿيل شاعري کي آزادگي ملي ۽ "مرڪزي بزم طالب المولي" شاندار ڪنوينشن گمرايو. نه فقط ايتروبلڪ هر سال ڪنوينشن سڌائڻ جو سلسلو جاري ٿيو ۽ بزم طالب المولي جي سلور جбли به ملهائي وئي. نرڳوي ايتروپر "مرڪزي بزم طالب المولي" جي آئين موجب سال ۾ چار پيرا "انتظامي ڪائونسل" جون گڏجاڻيون به شروع ٿيون. انهي سرگرمي هلا جي شاعرانه بي حس ماحول ۾ به نعون روح پيدا ڪيو ۽ نوان نوان شاعر وجود ۾ اچڻ لڳا ۽ جهونا شاعر به نئين جوش ساڻ ميدان ۾ آيا. مگر افسوس سان لکٹو پوي ٿو ته عاطف صاحب في الحال شاعري ڪرڻ بند ڪري چڏي آهي، البتہ مشاعرن ۾ شرڪت ڪندورهي ٿو.

عزيزی سعدل اگرچ منهنجو شاگرد آهي مگر سندس شاعري نرالي ۽ ذاتي خيال واري آهي، نه سندس شاعري ۾ ڪاپي آهي نه چوري ۽ نه ئي استاد جي اهل. غزل ۾ سندس زبان، سندس تخيل ۽ سندس خاص انداز آهي. مٿي جيڪي به لکيو اتم اهو بلا خوشامد ۽ بلا تڪلف جي لکيو اتم. عاطف جي غزل جي هڪ هي خويي به آهي ته ان ۾ مصنوعيت ناهي هر پڙهندڙ سندس خيال پنهنجي حال ونان سمجھندو آهي.

طالب المولي

15- سپتمبر 1987ء
”باستن“ آمريكا

پاڻ مراديون ڳالهڙيون



ڪافي

آهين ياد سدا تون جاني،
دل تو ڪئي آهي ديواني.

ويا سال لنگمي تولئه سکندي، ٿيا ڏينهن گھطا توکي ڏسندی،
توكان جدا جيان پيو ڏجندي، ويچي عمر پئي منهنجي هجندي،
جيئين مرجحائي گل ترندی، ڪطان ساه به ٿو هت ڪنجهندی،
اچي مون سان ملجان ڪلندي، خوش ٿيندس توسان ملندي،
آهي توكان سوا حيراني.

الفت ۾ ٿيس مستانو، تولء ڇڏيم سارو زمانو،
تو سوا نه ڪجمه به سهانو، لڳي گلشن ٿو ويرانو،
دل توکي ڏنم نذرانو، ٿي ويس سندء پروانو،
پلي دنيا ٺاهي فسانو، آهيان منهنجو ير پروانو،
 منهنجي در جي ڪپي درياني.

تو وٽ ير نيث ته رسندس، تو سوا نه پئي ڏي وڌندس،
 منهنجي پيار جو پرم به رکندس، منهنجا ناز سدائين ڪٹندس،
 منهنجي خاطر سور به سهندس، توسان قدم ملائي هلندي،
 توكان ڪڏهن به ڪونه مان ڦرندس، تولء مرڻو پيو ته به مرندس،
 تولء ڏيندس هر قرياني.

ڏي سهطل ڪا دلداري، اچ مهر ڪري مختاري،
 ڏسان منهنجي صورت پياري، جنهن منهنجي دل آ ڏتاري،
 منهنجي آهي رڳ توسان ياري، منهنجي الفت جان آ ڳاري،
 تولئه دلزي رڙي ٿي ويچاري، اچي مون تي ڪر مناري،
 منهنجو ڪٿ به نه آهي ثاني.

مون کي ياد سدائين رکجان، پنهنجي دل مان ڪڏهن نه ڪڍجان،
دنيا کي ڇڏي پر اچجان، مون سان ڪلندي ڪلندي ملجان،
گڏ مونسان سدائين رهجان، مونکي ڇڏي نه ڪيڏنعن وڃجان،
هر مشكل سهندی ڪلجان، مون ساط سفر ۾ هلجان.
ڪا، ڪانه ڪجهئين ناداني.

مونکي راز ٿو پنهنجا ٻڌائين، پو پيار تو چو ٿو لڪائين،
مون ڏي هٿرا پئي ٿو ڏدائين، ٿو منهنجو ئي چورائين،
پئي ڪنهن سان مтан دل لائين، مтан پيار ۾ زهر ملائين،
 منهنجا سهطا مٿرا سائين، مان رهندس منهنجو سدائين،
اچي وٽ منهنجي مهماني.

منهنجو شاهد مولي آهي، ٿو منهنجو چريو توکي چاهي،
جي ڦرندو زمانو ته چاهي، پي ڪنهن ۾ کو کم ناهي،
مان ته رسندس توکي ڪاهي، بينو آهيان لاهي پاهي،
پيو ناهه پلي ڪو ٺاهي، توسان رهندس رس پڻ راهي،
اها رمز الئي ڪا رياني.

منهنجي اڪڙين سان توکي چمندس، رڳو توکي وينو ڏسندس،
 منهنجوئي سدائين ئي رهندس، توسان ئي رڳو پيو ملندس،
 توسان گڏجي پيو مان ڪلندي، رڳو توسان يار مان جيئندس،
 رڳو تو ڏي سهطا ايندس، ڏسندی خوش ٿي ترندس،
 منهنجي الفت آهي شهاني.

منهنجي اڪڙين جا پئي تارا، آهن ڏاڍا پيارا پيارا،
 ۽ ان تي وري هي ڪارا، اهي ڪن تا مون تي مارا،
 وري پرت جا ڪن وسڪارا، ڪيئن دل کي جهندل وارا،
 ٿيا زور انهن جا مارا، ٿي 'عاطف' ويا ويچارا،
 دل ڪئي آتن مستاني.

(٣)

تون اگر مون سان سهڻا جي گڏجي رهين،
هر قدم تي رڳو توکي مان پيار ڏيان،
توکان تنهنجا سڀئي درد ۽ غم وئي،
پنهنجي هر ڪا خوشي توکي ڏئي چڏيان.

مون تي چاهيو ملي مون کي هڪ همراهان،
جنهن جي ُفت تان پنهنجي کيان دل فدا،
پيار جي بدلني مون سان ڪري پيار هو،
۽ بنایاڻ انهيءَ کي مجازي خُدا،
سو خُدا مون کي مليو سندء روپ ۾،
چاهيان ٿو سدا گڏجي تو سان رهان.

هر گھڻيءَ ياد تنهنجيءَ ۾ ڦتنڪان پيو
دور تو کان صنم وقت گذری نشو،
هر طرف یار توکي ئي مان ٿو ڏسان،
تو سوا منهنجي دل ۾ نه آهي ڪو پيو،
چاهيان ٿو ته جيسين به زنده رهان،
توکي پنهنجي گللي سان لڳائي جيان.

آهي توسان سجط منهنجي هر ڪا خوشي،
توکي آهي مون سمجھيو سندم زندگي،
رات ڏينهن ياد تنهنجي رهي ٿي صنم،
نهنجي ديدار کي سمجھان ٿو مان بندگي،
جي سوا تنهنجي ڪنهن پئي ڏي آئون ودان،
ان گھڻيءَ کان وني چط ته ڪافر ٿيان.

(٤)

توکان يار جدا، هيٺا حال ٿيا، سکندي ڪئين سال ويا.

پنهنجي ُفت پيارا هميشه ههي،
يلي پاڻ سان دنيا نهي نه نهي،

هر دم ڪريان دعا.

پنهنجي زلفن سان تو قيد ڪيو،
پنهنجي نظر سان مونکي ماري چڏيو،

ڪيڏهن ويندس ڀلا.

مون ڪئي آهي توسان ئي وفا،
پنهنجي چاهت ۾ ڪا ناهي جفا،

وعدا پُورا

چاهيان ٿو صنم تون جلدي مليين،

۽ عمر سجي مون سان گڏجي رهين،

ٻُڌڻدو نيت خدا.

هر وقت پيو تنهنجون واتون ڏسان،
نهنجي ئي سهاري تي پيو جيان،

ايندien ڪڏهن مِشا.

ڏينهن رات صنم تنهنجي ياد اٿم،

دل توکان سيو ناشاد اٿم،

چاهت ٻاريا ٻتا.

نهنجي جلون ڪي منهنجي دلشي چري،

جي نه ايندie ته 'عاطف' ويندو مري،

جلدي اج دلريا.

٩- فيبروري ١٩٨١، هلا

مُون تي مهرون ڪري اج هتي دريا،
منهنجي توکان سوا پيونه کنهن ۾ ڪو ڪم،
دل ته 'عاطف' جي پهرين کان آهي چوري،
هاط ٿينديون وڃن ٿيون هي اكتيون به نم،
تنهنجي آهي جدائی گھٹئي مون سٺي،
هاط جلدي هلي آتون اي جان جان.

٢١- فېبروري ١٩٨١

پنهنجي نازك نظر سان ڦتي تو چڏيو،
زخم ان جي ته آهين رڳو ٿون دوا،
پنهنجي پنهن ۾ مون کي هميشه تون رک،
مون کي هر گزنه خود کان ڪجهين تون جُدا،
تنهنجي پانهن سان پانعون ملائي جيان،
عوري تن ئي پانهن ۾ آئون ماران.

تنهنجي جلون ڪيو آهي مون کي چريو،
تنهنجي ئي پيار ۾ مست آهيان صنم،
هر گھڙي تنهنجي يادن ۾ گم شو رهان،
دور مون کان رهي چو ڪرين ٿو ستم،
هاط تنهنجي جدائی سهٺ آ ڏکي،
جي نه ايندين ته مشكل آ زنده بچان.

منهنجي دل ۾ ته آهين رڳو ٿون سجن،
مون کي مدهوش تنهنجي ڪري ٿي نظر،
آهيان جسم مان، منهنجي آهين تون جان،
تون ئي آهين اي سهٺا سندم همسفر،
جڏهن توکي ڏسان ٿو اي ماہ لقا،
بي خودي، مان ٿو پيارا مان توقي وڌان.

ڳوڙها اكتzin مان منهنجي ڪريا ڪونه پر،
ياد توکي ڪري دل ئي دل ۾ رنم،
ڪيترو وقت هڪ پئي کان رهبو پري،
مون کي ڳاري پيو هڪ اهوئي ته غم،
سوچيان پيو شڪایت ڪريان توسان ڪيئن،
سُور دل جا سوا تنهنجي کنهن کي چوان.

(٥)

ستو پيرا ستم سهبو توکي نه ڪڏهن چڏبو.
دنيا جي اصولن کي ٺکائي هليو اچبو.

هر وقت ڏسان توکي گڏجي مان رهان توسان،
قدمن ۾ مران تنهنجي ۽ عمر جيان توسان،
توکي ئي ڏسٹ کان پو ڪين ٻئي ڏي ڀلا ڏسبو.

تولاءٰ ته دولت چا دنيا به چڏي ڏيندسا،
ٺکائي اصولن کي توڏي ئي سجئي ڏيندسا،
دنيا سان تکر رهندو هرگز نه قدم رکبو.

دنيا جو ته ڪم آهي دل پيار ڀوري توڙڻ،
عشاق جو ڪم آهي دنيا ئي سجي موزڻ،
دنيا کي چڏي جاني توڏي ئي رڳو وڌيو.

هي زخم ڏنو آ تو ۽ تون ئي دوا آهين،
هن ساري زماني ۾ تون منهجو منا آهين،
ٿي دل هي چوي منهجي تنهنجو ئي سدا رهبو.

توکي ئي ڏسٹ چاهيان تو سان ئي رهڻ چاهيان،
تون ئي جيئڻ چاهيان تو وٽ ئي مرڻ چاهيان،
اقرار آ 'عاطف' جو الفت جو ڀرم رکبو.

(٦)

ڏک ِکائي ڪلو مسڪرائي ملو
سوچيو زندگي ۾ سڀن جو ڀلو.

هي زمانو اصل کان رکي ساڙ ٿو،
جو پين سان رهي خوش سون ۾ آ ڪو.

پو پين جي خوشين کان نه هرگز جلو.
خوش رهڻ لئه پين جي نه ٿريو خوشي،
زندگي ۾ سڀن سان رکو دوستي،

۽ پين کي نه ڏک ڏئي پو خوش ٿي تلو.
کنهن به انسان جي دل نه توڙڻ کپي،
۽ چڱائي سڀن لاڳ سوچڻ کپي،

هر پلائي جو آخر ته ملندو صلو.
جو ٿئي زخم ٿو ان جي ملندي دوا،
نيث هڪ ڏينهن پنهنجي به پڏندو خُدا،

درد سهندی به رکبو سدا حوصلو.
غم نه جنهن ۾ مليا زندگي چا اها،
۽ ڏكن جي پٺيان ٿا ملن سک سدا،

نيث پنهنجو به هڪ ڏينهن ٿيندو بلو.
آخرڪار هڪ ڏينهن مرطو به آ،
ساري سنسار کي خوش ته ڪرڻو به آ،

ظلم جيڻو به ٿئي اک ڪڏهن نم نه ٿئي،
کنهن جي سامهون به ظاهر اهو غم نه ٿئي،
زخم دل اي 'عاطف' واري ڪلو.

(٦)

محبت جو هر هڪ پل ۾ چوليون ماري،
منهنجي بدڻ ۾ رچيل آهي تنهنجي سجڻ سرهان،
دلبر سائين دل هي چوي ٿي مونکي سدا رک سائين،
دنيا ته عقبا به چڏي ڏيان منڙا تنهنجي ڪاڻ،
منهنجي دل ۾ تون ئي آهين توکي سجي آ جاڻ،
دلري ڦشي يار چوي ٿي دور آهين چاڪاڻ،
تون ئي منهنجو سڀڪجه آهين ٻئي جي ڪڍيان چوڪاڻ،
‘عاطف’ جو ايمان آهين تون رهه نه مونکان اڻ جاڻ.

٢٢- مارچ ١٩٨١، هلا

(٧)

جيسيں جيئرو آهيان توسان پيار ڪبو.
توكى خود کان ڪڏهن به نه ڏار ڪبو.
توكى مون کي ڏسيو ٿا ماڻهو سڻ،
اڪثر ٿا پاڻ سان حسد رکن،
پنهنجي الْفت کي ٿا ڏوھه چون،
هي ڏوھه سجڻ هر بار ڪبو.
آهي پياري سجڻ تنهنجي اک جي اڻي،
وئين اڪڙيون ملائي دلري ڪشي،
مونکي تنهنجو قسم ڏايو ٿو وڻي،
توكى ياد سدا سهڻا يار ڪبو.
تون دل جي هر ڏڙڪن ۾ آهين،
منهنجي اڪڻين ۾ ٿو تون ئي وسین،
منهنجي ذهن تي پڻ چانيل ٿو رهين،
سوچيان پيو ڪڏهن ديدار ڪبو.
پنهنجي پريت سجڻ مان نيايندس،
تودي ئي قدم پيو وڌائيندس،
تو لء واتون واجهائيندس،
پنهن جو پورو هر اقرار ڪبو.
تون ‘عاطف’ آهين مُنهنجا مٺا،
توكى ياد ڪريان ٿو صبح و مسا،
اچ مون وٽ تون اي ماڻ لقا،
تو بن ڀر ڪيئن سينگار ڪبو.

١٥- اپريل ١٩٨١، هلا

18

17

رابعي

کو شوخ حسین منهنجو به مطلوب آهي،
 دنيا ۾ رهي دنيا کان هو خوب آهي،
 آئون به فقط هن جو ئي آهيان هر دم،
 'عاطف' سان رڳو هوئي ته منسوب آهي.

٢- مئي ١٩٨١، هala

قطعا

(١)

جو تون نه آهين صنم پوءِ کا خوشی کيئن ٿئي،
 ڏسان نه توکي ته پو منهنجي بندگي کيئن ٿئي،
 مون عمر ساري رڳي تنھنجي نالي آهي ڪئي،
 جي تون به دور رهين پوءِ زندگي کيئن ٿي.

٦- سڀپٽمبر ١٩٨١، هala

(٢)

محبت ۾ دنيا سان تکراطو آ،
 زمانی سجي کي پو ٺکراطو آ،
 سميرا ۽ 'عاطف' کڏهن ڏار ناههٽ،
 خدا جي خدائيءَ کان چورايو آ.

٦- سڀپٽمبر ١٩٨١، هala

(٣)

تو گهند وجي جو ڏنو ان کي تنھنجو پيار چيم،
 وري ڪلي جو کنيئي نيت سا بهار چيم،
 لڳائي سيني سان مون کي لين مان پياري چذيعي،
 وري خود ئي پي ٿئين اُن کي بس خمار چيم.

٦- سڀپٽمبر ١٩٨١، هala

(٤)

لين تي لالي ڏشم ۽ گلاب ياد آيو،
 جو رُخ تان پردو هتيو ماہتاب ياد آيو،
 نگاو ناز کي شرمائي تو جو هيٺ ڪيو،
 پراٹو دل ۾ لکايل کو خواب ياد آيو.

٢٥- سڀپٽمبر ١٩٨١، حيدرآباد

(5)

اي رشڪ جام نظر سان پيار پيو مون کي،
مان تر هُجان ۽ تون ماظن سان مار پيو مون کي،
سندء گلي سان لڳي نيم خواب مان ٿي وجان،
وري سنپالي صنم تون سنوار پيو مون کي.

٦- سڀٽمبر ١٩٨١، هala

(6)

هڪ هرخ سان منسوب آهي،
محبوب جو مان محبوب آهي،
جو مون کان وڌيک مون کي پيارو،
أن دلبر کي مطلوب آهي.

٢٨- سڀٽمبر ١٩٨١، هala

(7)

صنم جنهن وات تان گذري سارشڪ ڪمڪشان ٿي پئي،
ركي چت هو قدم پنهنجو اهو هند آسمان ٿي پئي،
اگر گلزار مان گذري ته گلشن گلفشان ٿي پئي،
وجي ويراني ۾ گر هو ته سو پڻ گلستان ٿي پئي.

٢٩- سڀٽمبر ١٩٨١، هala

(8)

هُجي کو پنهنجو ته أن سان کطي گيلا به ڪجي،
وفا نه چاڻي جو، أن بي وفا کي چا چئجي،
وچوڙو پيار ۾ پئدا ته آهي مولي ڪيو،
هُجي کو انسان ته چئجي خدا کي چا چئجي.

٢٩- نومبر ١٩٨١، هala

مستزاد

ورتو آ، هن جهان ۾ تولاء مون جنم- منهنجا منا صنم،
مون تي نه تون ڪجائين هرگز ڪڏهن ستم- منهنجا منا صنم.

تنهنجي ڪري اي دلبر سڀڪجهه ڇڏي ڏنم- آهي سندء قسم،
توڏي ئي پيو وڌايان سهطا سدا قدم- منهنجا منا صنم.

تنهنجي ئي ديد منهنجي دلبر ٿي بندگي- توسان سندم خوشي،
مون تي رهيو آ تنهنجو سهطا سدا ڪرم- منهنجا منا صنم.

تون ئي سندم محبت آهين جهان به تون- ۽ گلستان به تون،
توسان ئي آهي منهنجو وابسته هرڪو دم- منهنجا منا صنم.

توبن جيان اي جاني ممڪن اهو نه آ- جاڻي ٿو هڪ خدا،
لب نام تنهنجو چوندا ٻيل سر ٿئي قلم- منهنجا منا صنم.

مون کي جيئڻ جي لئه ير تنهنجي وفا ڪپي- اي جان دوا ڪپي،
منهنجو ته هن جهان ۾ تنهنجي ئي دم سان دم- منهنجا منا صنم.

ٻيل پيار جا مخالف ڪئين ڪوششون پيا ڪن- توڙي نتا سگهن،
‘عاطف’ ته رهندو منهنجو هرگز نه ڪر تون غم- منهنجا منا صنم.

٨- فيبروري ١٩٨٢، ڪراچي

(٢)

منهنجا سهڻا صنم منهنجا پيارا صنم،
تنهنجي لء آهي منهنجو ته هركو قدم.

توكى ڏسندو رهان توسان ڪلندو رهان،
توسان ڪريان پيار آثون پيو دمبدم.

توكى ڏسندى اُداس آهيان بي چين مان،
تنهنجو آهي جو غم سو آ منهنجو به غم.

تون سلامت هُجین ۽ سدائين ڪلين،
مان نه چاهيان ڏسڻ ٿو سنڌء اڪڙيون نم.

مان تنهنجي محبت ۾ آهيان ڪئ،
تو سوا ڪونه پيو آهي ڪويي سندم.

منهنجي جند جان تون منهنجو سر ساه تون،
آهيان تنهنجو صنم مون کي تنهنجو قسم.

آهين 'عاطف' تون سهڻا ۽ حاڪم سندم،
تو لء دنيا چڌنئ آهي آسان ڪم.

غزل

مان جڳ ۾ فقط تولاء آهيان، تولاء جيان تولاء مران،
تون منهنجي حياتي جو مقصد، تون آهين منهنجو دلبر جان.

مان ڪنهن جي پروا چو ڪريان، توtan هي جان به گھوري چڏيان،
مون ورتو فقط تولاء جنم، تولاء پيو راهون واجهيان.

مان آهيان رڳو تن亨جو ئي صنم، بي ڪنهنجو مونسان ڪجمه ناهي،
تون آهين رڳو منهنجو ئي مٺا، ڏينهن رات فقط تولاء رڙان.

منهنجو يار به تون منهنجو پيار به تون، منهنجي دل جو سجهن دلدار به تون،
تون شاد هجين آباد به هجين، تولاء دعائون پيو ڪريان.

منهنجي جان به تون ايامان به تون، منهنجي دردن جو درمان به تون،
مان زنده فقط تولاء آهيان، توكى ئي ازل کان پيو سڏيان.

تون منهنجو هئين منهنجو آهين، مان تنهنجو هئس تنهنجو آهيان،
هيء دنيا ڪري به نه سگهendi جدا، تون رک مولي ۾ يقين اي جان.

مان آهيان تون، تون آهين مان، هن دنيا جي پروا چو ڪريان،
دنيا ته اسان جي آهي جُدا، پنهنجي دل کي تون مضبوط ڪجان.

تون آهين صنم ساقي منهنجو، مان آهيان رڳو عاشق تنهنجو،
ارمان سندم آ، هي دل ۾، تنهنجي پانهن ۾ مان هميشه هجان.

اچ يار سجهن هاڻ دير نه ڪر، دم آهي فقط اڪڙين ۾ بچيل،
تنهنجون راهون پيو مان يار ڏسان، اچي 'عاطف' کي تون دلاسو ڏجان.

(٢)

جدا توکان جانب مان جي ڪونه سگمندس،
الڳ توکان مٿرا رهي ڪونه سگمندس.

مان آهيان بدن تون سندم جان آهين،
سوا ساه تنهنجي ڪطي ڪونه سگمندس.

رڳو تنهنجون راهون ڏسان پيو مان مٿرا،
سوا تو سفر ۾ هلي ڪونه سگمندس.

كري عشق ۾ تو چڏيو آهي قابو،
ٻئي ڪنهن سان ياري رکي ڪونه سگمندس.

هلي آ تون هاڻي هميشه لا مون وٽ،
جدائي سندء سهي ڪونه سگمندس.

ازل کان ئي 'عاطف' اوهان جو آ سهڻا،
اوهان جو قسم آ ڦري ڪونه سگمندس.

۱۲-دسمبر ۱۹۸۰، هala

(٣)

منهنجا محب منا دلدار سڄڻ،
منهنجي اڪڙين جا اي نار سڄڻ.

جي مون وٽ تون ناهين اي مٺا،
هي تخت لڳن ٿا دار سڄڻ.

هي دنيا ڀلي بدنام ڪري،
پرواه ناهي ڪا يار سڄڻ.

منهنجو آهي يقين خُدا ۾ سدا،
هو ڪڏهن نه ڪندو سون ڏار سڄڻ.

هي وقت آ ٿورو جُدائِ جو،
پو آهن رڳو ئي پيار سڄڻ.

'عاطف' جا سُهطا پيارا پرین،
مون کي آهي سدا تنهنجي سار سڄڻ.

۱۳-دسمبر ۱۹۸۱، هala

(٦)

آرزو منهجي ديدِ محبوب آ،
منهجي جند جان جو منسوب آ.

منهجي دل کي هميشه کان ئي وئي،
دلربا جو پيار مطلوب آ.

هن زمانی کي آئون چو چاهيان،
منهجي دل صرف هن ذي مرغوب آ.

هن زمانی ۾ حسن وارا هزار،
هو جهان ۾ سڀن کان ئي خوب آ.

جهنم بنایو آ مون کي ديوانو،
سو سندم يار ئي ته محبوب آ.

هن سجي ساري ملڪ ۾ عاطف،
صرف مون ساط سو ئي منسوب آ.

(٥)

جدا توکان ٿي ڪيئن يار جيان،
تون ٻڌاءِ مون کي ڪيئن ساه کظن.

تو جي مون کي چڏيو اي يار مٺا،
پو ٿيندو ڇا ويهي ڏسجان.

دولت بنگلا ۽ ماڙيون ته ڇا،
نهنجي خاطر دنيا کي به چڏيان.

اي سُمطاً صنم اي مترا صنم،
مون کي پاڻان جُدا هرگز نه ڪجان.

ڏڪ سُور هُجن تو کان دور سدا،
نهنجي لاءِ دعا ڏينهن رات ڪريان.

آهي عاطف، جي دل جي هي صدا،
تو ساط صنم مان گنجي رهان.

(٨)

هڪ جسم نه پر هڪ جان آهيون،
پنهنجي دردن جو درمان آهيون.

تون مون ۾ آهين آئون تو ۾ آهيان،
پنهنجي پيار جو پڻ سامان آهيان.

نه تو مونکي چڏين نه آئون توکي چڏيان،
هڪ پئي جي پئي جند جان آهيون.

هڪ آهيون هڪ ٿي جيئنداسون،
هڪ جسم آهيون هڪ جان آهيون.

هڪ پئي وٽ ٿا هر وقت رهون،
هڪ پئي جو پيار ۽ شان آهيون.

تون منهنجو صنم مان تنهنجو آهيان،
هڪ پئي جو پاڻ ئي مان آهيون.

تون 'عاطف' جو آئون تنهنجو رهان،
هڪ پئي جو پاڻ ارمان آهيون.

(٧)

جدهن عقل جي انتها ٿيندي آهي،
تدهن عشق جي ابتدا ٿيندي آهي.

ڏئي عقل کي قلف ڏيو آ اڳتي،
وساري چڏيو دنيا چا ٿيندي آهي.

اگر عقل کان ڪم وٺڻ ٿا جي چاهيو،
ته پو پيار هڪڙي بلا ٿيندي آهي.

وڌائي قدم يك نه پو روکبو آ،
تدهن پيارا پوري وفا ٿيندي آهي.

جدهن پرت ۾ پير پائي تو ڪوئي،
تدهن کان ئي دنيا خفا ٿيندي آهي.

اگر پيار ۾ ڪنهن قدم کي جي روکيو،
اهائي ته ان جي دغا ٿيندي آهي.

كري پيار پو دور دلبر رهن ٿا،
انهيءَ کان نه بدتر سزا ٿيندي آهي.

اگر عشق چاهين ته چڏ عقل کي تون،
انهيءَ سان وفا چا ادا ٿيندي آهي.

محبت مٿاهين سڀن کان آ 'عاطف'،
سدا پيار ۾ دل صفا ٿيندي آهي.

(١٠)

چوين ٿو تون مونکي چريو ۽ چريو
۽ پائين ٿو پاڪر پريو ۽ پريو.

جتي ٿو سديو آهي مونکي سجن،
مان ايندس اُتي يير وريو ۽ وريو.

صبح شام توکي سجن ساريان،
جيان پيو هتي مان مريو ۽ مريو.

تون هر وقت منهجي اكين ۾ رهين ٿو،
آهيان يار توله چريو ۽ چريو.

سنديم ساهق ۽ سر جو ٿون ئي ڌطي،
ڏسان پيو آئون توکي نريو ۽ نريو.

ركي دل ۾ ياديون پيو 'عاطف' جيئي،
سنديم ياد ۾ هت گريو ۽ گريو.

-٢- دسمبر ١٩٨٠، هala

(٩)

زماني ۾ تنهنجو سجهن گهت نه آهي،
سنديء سونهن مٿرا ڪڏهن گهت نه آهي.

تمما اتم هي سدا خوش رهين تون،
سوا توکان جانب ڪو جهرمت نه آهي.

رڳو رات ۽ ڏينهن توکي پڪاريان،
سنديء پيار دل ۾ ڪڏهن گهت نه آهي.

ازل کان وٺي آئون تنهنجو ئي آهيان،
سنديء پيار ۾ ڪوبه وٽ ست نه آهي.

سجهن آئون تنهنجو سدائين چوايان،
سنديء دل ۾ تو لء ڪڏهن ڪت نه آهي.

اوهان جو ئي آهيان اوهان جو ئي رهندس،
اوهان جو قسم ڪوبه پيو گهت نه آهي.

يقيين آهي مونکي اتي تون ئي هونديين،
سنديء لاء پيو ڪوبه ڪو چت نه آهي.

يقيين رکجو هردم خدا ۾ اي سهڻا،
هي 'عاطف' اوهان جو ڪو چربت نه آهي.

-١٩- دسمبر ١٩٨٠، هala

(12)

اوھان سان ملڻ لاءِ بيتاب آھيان،
 ملي پر وڃن گر توهان ڏي ئي ڪاهيان.

سنديم بي وسيءَ تي رُنو آسمان اڄ،
 عجب مان ڏڻئين پي ته ڪيئن زنده آھيان.

هي برسات مونکي ستائي ٿي هر هر،
 پلا ڪنهن جي سامهون وجي هن تي داهيان.

ڪري ياد مونکي رُنو تو به هوندو،
 پري توکان ٿي يار خوش مان به ناهيان.

ڪري پاڻ کي تنهنجي نالي چڏيو مون،
 خبر ڪنهنکي ڪهڻي ته چا تو مان چاهيان.

هلي آ هتي تون يا مونکي سڌي وٺ،
 سجهن تنهنجو 'عاطف' ته آئون ئي آھيان.

۲-دسمبر ۱۹۸۰، هala

(11)

منهنجو پيار آھين منهنجو يار آھين، منهنجو سهڻا سجهن دلدار آھين،
 منهنجي جان آھين منهنجو ساه آھين، منهنجو پيارا پريين منثار آھين.

مون گھري آ خدا کان اهائي دعا، تنهنجي پانهن ۾ آئون يار جيان،
 ۽ لطف اچي تنهنجي پانهن ۾، رڳو تون ئي ته منهنجو يار آھين.

پنهنجي پانهن ۾ مونکي تون رکجان، تن پانهن ۾ آئون جيان ۽ مران،
 هيءَ عمر وڃي تن پانهن ۾، تون ئي منهنجي گلي جو هار آھين.

توكى آطي خيان ۾ پنهنجي، ويٺو توكى رڳو مان يار ڏسان،
 توسان سور سليان تنهنجا سور ٻڌان، منهنجو تون ئي سجهن غمخوار آھين.

مونکان دور رهين تون منهنجا پريين، اهو وقت آ مون لا قيمات جو،
 پري مونکان نه ٿي منهنجي ويجهواج، تون ئي پيارا پريين منهنجو پيار آھين.

يلى دنيا ڳالهڙيون هزار ڪري، تون منهنجي وفا تي يقين رکجان،
 آئون تنهنجو آھيان تنهنجو رهندس، تون ئي منهنجي اکين جو ثار آھين.

جڏهن منهنجو هت تو جھليو هت ۾، تڏهن کان ئي سندءُ 'عاطف' آئون ٿيس،
 جھلي قابو وري تون نه هت چڏجان، منهنجو تون ئي سجهن آذار آھين.

۲۰-دسمبر ۱۹۸۰، هala

(1٢)

اوھان کان ڏار حالت عجیب آ دل جي،
نگاه ۾ رڳو آهي تلاش منزل جي.

نگاهون منهنجون سدائين اوھان کي ڳولهين ٿيون،
اوھان جي ٺاهيو ته پو ڳالهه ڪھتي محفل جي.

چڏي هي دنيا سموري لڳس اوھان جي پنيان،
مڃيم شروع کان وئي هر صلاح هن دل جي.

مون پنهنجي ڳالهه چڏي آ اوھان جي سامهون سچڻ،
مونکي نه آهي ضرورت کا ڪنهن به عادل جي.

سفر ۾ ساث رهيو گر اوھان جو مون سان صنم،
ته پوءِ پروا ئي ناهي کا ڪنهن به مشكل جي.

جدا اوھان کان نه ٿيندو سچڻ ڪڏهن 'عاطف'،
پلي صلاح ملي مونکي ڪنهن به عاقل جي.

-دسمبر ١٩٨٠ء، هala

(1٣)

ضرورت هئم جنهنجي سو پيار مليو،
گھريم جو خدا کان اهو يار مليو.

جڏهن هن محبت مان مركي نهاري،
تڏهن کان ئي مون کي هي سنسار مليو.

محبت مان هن مون کي ڀاڪر آ پاتو،
مون چاهيو ٿي جيڪو اهو هار مليو.

سيا هن کان يارو ڪيڏهن ڪونه ويندس،
ضرورت هئي جنهنجي سو منمار مليو.

خديايا اسان تي ڪرم ڪر سدائين،
سنڌءِ مهربانيءِ سان غمخوار مليو.

بلند تخت 'عاطف' آهين هن جهان ۾،
وفادار محبوب دلدار مليو.

-دسمبر ١٩٨٠ء، هala

(١٦)

هزارين سال ڄيو خوش رهو عزيزن سان،
سدائين پيار ڪريو پنهنجي هت رفiqن سان.

توهان جي دل ۾ سين لاءِ آهي پيار سدا،
توهان جو سات رهيو آهي هت غربين سان.

هي سُور، درد ۽ غم سڀ توهان کان دور هجن،
گھرون دعائون سدائين ٿا فقيرن سان.

دعا ڪري ٿي توهان لاءِ هرڪا دل حساس،
توهان نه پيائي رکي آ ڪڏهن قريبن سان.

توهان جو سايرو رهي شل سدا اسان جي مثان،
 ملي تو پيار توهان جھڙو هت نصيبن سان.

دعا گھري ٿو خدا کان توهان جي لئه 'عاطف'،
سدائين خوش ٿي رهو پنهنجي هت حبيب سان.

-٢٦ دسمبر ١٩٨٠ء، هala

نوٽ: هي غزل طالب المولى سائين تان لکيو اثر.
'عاطف'

(١٥)

اڪتن ۾ تون رهين ٿو دل ۾ به تون وسین ٿو،
آهيان مان تنهنجو سڀ ڪجهه پو دُر چو رهين ٿو.

توكى يقين آهي منهجي وفا تي پيارا،
ماڻهون چون ٿا جيڪي انهن جي چڏ ٻڌين ٿو.

ديوانگي سڏيان يا هن کي چوان مجت،
هر هند ڏسان ٿو توكى خوابن ۾ تون اچين ٿو.

دنيا جي پروا چاله ڪريون اي يار پيارا،
دنيا ڪري چا سگهندی ان کان تون چو ڊجيں ٿو.

منهجي اکين سان ڪو پيو توكى ڏسي ته سمجهي،
اي منهجا پيارا دلبر منهجو تون چا لڳين ٿو.

منهجي ئي مست نظرن ديوانو آ بنایو،
اچ مرڪي مرڪي مونکي ماري تون ڀر چڏين ٿو.

ان وقت هن جهان کان بیگانو مان ٿيان ٿو،
جمن پل اچي تون ويجمو مونکي کلي ڏسین ٿو.

منهجو آ چين تو وت منهجو آ ساهه توسان،
آهين تون يار 'عاطف' پو دير چو ڪريں ٿو.
-٢٦ دسمبر ١٩٨٠ء، هala

(١٦)

کڏهن کانه ٿيندي اسان ه جدائى،
پلي زور لائي هي ساري خدائى.
اسان پيار ه پوجيو هك پئي کي،
اسان ڏار آ هڪتى دنيا وسائي.
ازل کان وئي هك پئي کي ٿا چاهيون،
سو هك پئي جي نه پي کا به وائي.
نه دولت کپي سون نه دنيا کپي سون،
کپي ٿي فقط يار جي آشنائي.
چڏي دين دنيا ٿياسون سجهن جا،
اسان پنهنجي دل آ سجهن سان ملائي.
نه ڪنهن کي چئون ٿا نه ڪنهن جي پدون ٿا،
اسان پرت ه ريت ساڳي هلائي.
دعائون ڪريون پيا سين کي سدائين،
اسان جي دلين ه نه آهي برائي.
پلي آزمایو اسان جي محبت،
وري پوءِ ڏسجو اسان جي چريائي.
اسان جي دلين ه نه ڪنهن لء عداوت،
نه ڪنهن لء برائي نه ڪنهن لء پيائي.
اسان پيار ه پاڻ کي آ پچايو،
سدا چاهيون ٿا سين جي پلاي.
محبت ڪندى هت ڏسي ڪونه سگهندى،
اي 'عاطف' هي دنيا سڙي ٿي اجائى.

٢٤-دسمبر ١٩٨٢ء، هala

(١٨)

بادل به آهن بینا منظر هي سهانو آ،
عاشق هي سندء هردم هت غم جو نشانو آ.
مونکي ٿا ڏسن بادل حيرت مان هتي هر هن،
بس آئون جلان پيو ۽ خوش سارو زمانو آ.
موسم کي ڏسي آئون پيريان پيو رڳو آهون،
ساجن کان سوء هاڻي دنيا ته ويرانو آ.
هڪ سال اجا دوري هي پيار جي مجبوري،
سوچيان پيو رڳو سهڻا هي ڪھڙو بهانو آ.
هڪ ڏينهن نتو گذری ڪعن سال گذاريند،
سڀ توکان جُدا مونکي چوندا ته ديوانو آ.
معشوق ته هوندا سڀ هن وقت عشاقن وت،
تون دُر رهين مون کان هي غم جو بهانو آ.
توئي ته چيو هو هي مونکان نه پري رهجان،
چو دير ڪرين پيو تون هي ڪھڙو فسانو آ.
تو وت به آهن پيارا ماضي جا حسين لمحاء،
مون وت به ته تو وانگر يادن جو خزانو آ.
ڏن دولت، دنيا ۽ دستور زماني جو،
'عاطف' هي سندء اجڪله هي شيء کان ييگانو آ.

٢٦-دسمبر ١٩٨٠ء، هala

(١٩)

اکيون ترسن پيون توکي ڏسط لئه ۽ حالت بد کان بدتر ٿي رهي آ.
ذهن ۾ صرف صرف آ تنہنجو تصور، ۽ دل توسان ملئ لئه چئي رهي آ.

سندم دل جي هرهڪ ڌڙڪن ۾ آهين، هرهڪ ساه ۾ تون ئي سمایل،
سندم نس نس ۾ تنہنجو پيار آهي، سندم دل تنہنجي لئه ترسی رهي آ.

نه ڪنهن دستور جي آهي ڪا پروا، نه ڪوئي دين دنيا سان تعلق،
نه ڪا خواهش هنن محلن جي آهي، نه مونکي چاھه دولت جي رهي آ.

سندم حسرت آ توسان گذ گذاري، سجي دنيا کي تو وت مان جمڪايان،
سدائين آئون تنہنجو ٿير چوايان، تمنا دل ۾ هي باقي رهي آ.

صنم مونکي سدائين ياد رکجان، زمانی کان بجي هرگز نه هتجان،
محبت ۾ ته بدنامي به ٿيندي، اها بدنامي اچڪله ٿي رهي آ.

ڪئين دشمن آهن دنيا ۾ هر هنڌ، انهن ۾ ڪجهه پرايا ۽ کي پنهنجا،
پلي هو زور لائن پيا هزارين، نه ڦوندي دل جا تنہنجي ٿي رهي آ.

جڏهن دنيا نهڻ جو حڪم مليو، تڏهن کان ئي خدا جو فيصلو ٿيو
ته تون ۽ مان زمين تي هڪ ٿي رهند، انهيء جي ابتدا اچ ٿي رهي آ.

سندم شه رڳ کان ويجهو تون رهين ٿو، سندم اڪڙين ۽ دل ۾ ئي رهين ٿو،
سجي مون ۾ رهين تون ئي سمایل، سندم هي زندگي تنہنجي رهي آ.

ڪريں دنيا جي چو ٿو ڳالهه دلب، چوي پئي جيڪو ڪجهه ان کي چوڻ ڏي،
سندم سر ساه آهين تون ئي مٿا، سندم جند جان توسان ئي رهي آ.

پلا توکي چڏي ڪيڏنهن مان ويندس، سندم تون ئي ته آهين يار سڀڪجهه،
جنم ورتو آ مون تولاء پيارا، مونکي پروا فقط تنہنجي رهي آ.

سجي دنيا ۾ هڪ تون ئي ته آهين، سندء خاطر کٿان پيو ساهه هت مان،
سجي سنسار ۾ تنہنجو ئي آهيان، هي ڳالهعيون سڀ سندم دل چئي رهي آ.

سجي سهڻا سدائين ياد رکجان، پلي دنيا چوي مون کي نه چڏجان،
آهين دولت ۽ دنيا تون ئي منهنجي، سندم الفت ته تنہنجي ئي رهي آ.

سجي 'عاطف' سان تون هردم وفا ڪر، پلي دنيا سٿي هن کي سڻ ڏي،
سندم تقدير ۾ تون ته آهين، سندم تقدير تنہنجي ئي رهي آ.

٩- فيبروري ١٩٨١، حالا

مون کي مئ پياري اکين سان آ تو،
جهان جي شرابن کي پي چا ڪندس.

سندم دنيا آهين سچن سائين تون،
پلا پو زمانو گھمي چا ڪندس.

سندء لال لب کي چمي مون ڏٺو،
پلا ٻي به ڪا شيء چکي چا ڪندس.

سچن يار 'عاطف' جي منزل به تون،
ته پو قافلن سان هلي چا ڪندس.

٩- فيبروري ١٩٨١، هala

(٤٠)

جُدا توکان جاني آئون جي چا ڪندس،
سو توکان مٿرا رهي چا ڪندس.

ڏٺو مون آ ٿوڻي آزل کان وٺي،
سيوا توکان ٻئي ڏي ڏسي چا ڪندس.

رڳو تون سمایل آهين ذهن ۾،
سو توکان ڪنهن سان ڪلي چا ڪندس.

کيو آهي قابو ڏئي قرب تو،
پين ساط ياري رکي چا ڪندس.

سندء واسطي منهنجي هر ڪا وفا،
پلا آئون توکان ڦري چا ڪندس.

سيوا توکان منهنجي نظر ۾ نه ڪو
پين ڏي نگاهون کطي چا ڪندس.

جمکيو تنهنجي سامهون آهيان مان رڳو،
پين جي اڳيان پو جُهمي چا ڪندس.

سجي هن جهان ۾ سندم آهين تون،
أميدون پين ۾ رکي چا ڪندس.



(٢١)

عاشق به تو ڪيو آ شاعر به تو ڪيو آ،
باطن ۾ هوس آئون باطن به تو ڪيو آ.
مونکي خبر نه هئي ڪا ڇا پيار ٿيندو آهي،
الفت ۾ يار مونکي ماهر به تو ڪيو آ.
هن ڪائنات کان وڌ تنهنجو آ پيار مون لئه،
الفت ۾ يار مونکي ظاهر به تو ڪيو آ.
منهنجي دل و جگر ۾ تون ئي آهين سمایل،
مونکي اي منهنجا منڙا عاطر به تو ڪيو آ.
اڳ صبر و شکر کان مان نآشنا هئس پن،
ڏئي پيار ۾ جدائی صابر به تو ڪيو آ.
آئون هئس هميشه هر عام انسان جھڙو،
مونسان ڪري محبت ساحر به تو ڪيو آ.
رنج و ال جهان جي مونکي گھڻو ستاييو،
پير پيار ڏئي مونکي صابر به تو ڪيو آ.
مون زندگي ۾ ڪنهن جي سامهون نه ڪند جمڪايو،
پنهنجي اڳيان جمڪ لئه قاصر به تو ڪيو آ.
تو جھڙو يار مليو مون شکر ڪيو خدا جو،
مطلوب ته ٿيو اهوئي شاڪر به تو ڪيو آ.
‘عاطف’ هئوي هاريل دنيا جي رنج و غم کان،
اڪڙين مان مئي پياري ناصر به تو ڪيو آ.

11-جنوري ۱۹۸۱ع، هala

(٢٢)

دل هئم هڪئي ڏني ٿم سا ته پنهنجي يار کي،
زندگي سمجھان ٿو آئون هن مئي دلدار کي.

رات ڏينهن ۽ صبح و سانجھي هت پري هن کان گھڻو،
”ياد هردم ٿو ڪريان پنهنجي مئي منثار کي.“

هن کي سامهون پنهنجي آطي ان جي قدمن ۾ رهي،
پو رڳو وينو ڏسان هن حسن جي سرڪار کي.

هُوئي منهنجي زندگي ۽ هُوئي منهنجي بندگي،
پو ڀلا آئون ڪريان ڇا هن سجي سنسار کي.

هر گھڙي ٿيڪان پيو آئون ياد دلبر کي ڪري،
وقت ٿي ويو آ گھڻو محبوب جي ديدار کي.

ياد هن جي، سان ئي اچ تائين مان زنده آهيان،
۽ ڀلا پوءِ ڪيئن وساريندس انهيءَ جي پيار کي.

پيار سان منهنجي سچڻ مونکي لڳايو هو گلئي،
ياد آئون پيو ڪريان ٻاهن ٻنهي جي هار کي.

آزو آهي سندم سهطي جي قدمن کي چمان،
آئون رکنڊس ياد هردم دوستي ۽ يار کي.

زندگي ۾ آ ضرورت هڪ فقط هن يار جي،
ياد ‘عاطف’ رکندو هردم هن مئي منثار کي.
11-جنوري ۱۹۸۱ع، هala

(۲۳)

مونکي تنهنجو قسم تون ئي منهنجو صنم،
توسان الفت کرڻ منهنجو پهريون آ ڪم.

آئون تنهنجو آهيان تون يقين رک اهو،
۽ ڏئي ڇڏ مونکي سنڌ ساروئي غم.

منهنجي چاهت به تون منهنجي پوجا به تون،
تنهنجون پياريون اکيون ٿيڻ ڏيندس نه نم.

مون نگاهون کطي صرف توکي ڏنو،
صرف توڈي ئي وڌندو سندم هر قدم.

تنهنجو ديدار ئي منهنجي طاعت اٿئي،
مونکي بخشيو آ تو لئه خُدا هي جنم.

آئون توکان جُدا جي نه سگندس ڪڏهن،
منهنجو آهي سجه تنھنجي دم سان ئي دم.

پاٹ کي دنيا وارا الڳ چا ڪندا،
پاٹ تي آهي پنهنجي خدا جو ڪرم.

تنھنجي لئه ڏن ته چا هن جهان کي چڏيان،
سندو 'عاطف' سنڌ کان هرڪو ستم.

-۱۲- جنوري ۱۹۸۱ء، هala

(۲۴)

اُداسائي ٿي ختم آيو جڏهن مطلوب محفل ۾.
فقط مون ساط هو سهڻو هئو منسوب محفل ۾.

اچڻ کان هن جي پهرين سڀن سوچيو بي ته چا هوندو،
"سيئي حيران ٿيا آيو جڏهن محبوب محفل ۾."

انهيءِ محفل ۾ هر پاسي هزارين حُسن وارا هئا،
مگر سڀني جي وچ ۾ هو لڳو پي خوب محفل ۾.

جڏهن سهڻي محبت مان کلي مون ڏي کنيو اڪڙيون،
انهي دم کان وئي ان جو ٿيس مرغوب محفل ۾.

سجي محفل ڪيو ٿي رشك منهنجي خوش نصيريءَ تي،
سڀن سامهون کلي مونسان مليو محبوب محفل ۾.

سڀ محفل ڪيو اقرار هن مون سان محبت جو،
چيائين آهيان 'عاطف' جو رڳو محبوب محفل ۾.

15- جنوري ۱۹۸۱ء، هala

(٢٤)

اج منهنجا سچڻ ڪري مون تي ڪرم،
ڇڏي دنيا رک الفت جو ڀرم.

منهنجو جيون تو لئه آهي فقط،
تنهنجي ياد سوا ناهي مونکي پيو ڪم.

مون پنهنجون خوشيون آهن توکي ڏنيون،
تون تنهنجو مونکي ذي سارو ئي غم.

سڀ وعدا ڪيل آٿون پورا ڪندس،
مونکي تنهنجي سر جو آهي قسم.

منهنجي هر ڪا خوشي آهي توسان سچڻ،
منهنجي دل ۾ فقط تون ئي آهين صنم.

شب روز سنڌ سڪ ۾ پيو سڪان،
جي سچڻ نه ايندين ته ويندو دم.

مان توسان سدائين وفا پيو ڪندس،
پو لوک ڀلي ڪري مون تي ستم.

تنهنجو 'عاطف' توڏي وڌندو منا،
پري توكان سچڻ ڪونه ڪندو قدم.

(٢٥)

لال لب ۽ مست نظرن سان نهوڙي تو ڇڏيو،
مونکي پنهنجي مشكين زلفن ۾ ڪوڙي تو ڇڏيو.

تنهنجي جلون پهرين مونکي هوش کان ٻاهر ڪيو،
قهر آهي پنهنجي زلفن کي به چوڙي تو ڇڏيو.

مون ڪئي توسان وفا توکي خبر آهي اها،
پيار ۾ منهنجا منا مونکي پروڙي تو ڇڏيو.

منهن جي تنهنجي وچ ۾ هو دنيا جو هڪ ليڪو لڳل،
پر ڪري مونسان وفا ليڪي کي ٿوڙي تو ڇڏيو.

مون بنایو آ وفائ جو حسین پختو محل،
۽ وري ان ۾ سچڻ خود کي به جوڙي تو ڇڏيو.

عشق ۾ دنيا ڇڏي مونسان ڪعي آ تو وفا،
هن زمانی جي اصولن کي به موڙي تو ڇڏيو.

تنهنجون واتون تنهنجا رستا تنهنجو 'عاطف' پيو ڏسي،
قلب ۾ هي عشق جو اج تير ڪوڙي تو ڇڏيو.

(٢٨)

رکي ناتو ان کي نڀائڻ اچي ٿو،
پراون کي پنهنجو بنائي اچي ٿو.

جهان کان مليل غم ڪبا ڪونه ظاهر،
سچڻ سور دل ۾ لڪائي اچي ٿو.

پلي زور لائي زمانو هزارين،
اسان کي سچڻ جو چوائڻ اچي ٿو.

نڪو ڊپ آڪنهن جو نڪا ڪنهنجي پروا،
اسان کي زمانو جمڪائڻ اچي ٿو.

وڌي پرت ۾ پوئي ڪونه پعبو،
نڪوي قدم کي هتائڻ اچي ٿو.

چڙي پنهنجا پوندا مگر ڪيسائين،
وري پو انهن کي مجائڻ اچي ٿو.

ايجا عشق جي ابتدا آهي يارو،
انهيءَ کي وفا سان نڀائڻ اچي ٿو.

محبت جي باهن جي مون کي خبر آ،
ڪري پيار خود کي پچائڻ اچي ٿو.

توهان آهي 'عاطف' جي چپ کي ڏنو پر،
ڪچياسين ته سڀ ڪجهه ٻڌائڻ اچي ٿو.

14-جنوري 1981ء، هالا

(٤٦)

اهو عشق پيارا لڪڻ وارو ناهي،
زماني سجي کي خبر پنهنجي آهي.

تون منهنجو آهين ۽ مان تنھنجو ئي آهيان،
ته پوءِ هن جهان جي ڪا پرواه چاهي.

اسان جي ملٹ تان زمانو سڻي ٿو،
پلي پيو سڻي ڪنهن جي پرواه ناهي.

سچڻ پيار ۾ ٿيندي رسائي آهي،
نه هتبولي ڪو فسانو پيو ناهي.

زمانو پلي پاڻ کي آزمائي،
محبت تي بينا آهيون لاهي پاهي.

کيو آ مون توسان نڀائڻ جو وعدو،
انهيءَ قول کي پورو ڪرڻو ئي آهي.

وڌي عشق ڏي مون چڏيو عقل آ،
اچي رسبو تو وت سچڻ ڪاهي ڪاهي.

اکين ۾ ذهن ۾ ۽ دل ۾ رڳو تون،
سو تو کان تنھنجو چريو ڇا ٿو چاهي.

نه چڏجان سچڻ آهي 'عاطف' هي تنھنجو،
وڌيو آهي تو ڏي سڀني خوف لاهي.

11-جنوري 1981ء، هالا

(٣٠)

سچڻ جي ياد کي آهي مون پنهنجي زندگي سمجھيو،
جهان وارن انهيءَ کي منهنجي آ ديوانگي سمجھيو.

کيو آهي سچڻ وعدو نه مونکان هو جدا ٿيندو،
خويءَ مان مون ڏئو هن ذيءَ ۽ هن حيرانگي سمجھيو.

مان چاهيان ٿو گذاريان زندگي هن جي ئي قدمن ۾،
انهيءَ جي ديد کي آهي مون پنهنجي بندگي سمجھيو.

رڳو هر وقت پيو سهڻي سچڻ جي لئه دعا ڪريان،
”مون جنهنجي ذات کي هر وقت پنهنجي زندگي سمجھيو.“

گهڻن ڏينهن کان پوءِ آئون ويس دلبر جي خدمت ۾،
خموشيءَ مان مليو مون سان ۽ مون ناراضگي سمجھيو.

ڏياريو مون يقين هن کي ته 'عاطف' آ فقط تنهنجو،
کلي مون کي چيائين ان کي مون آ پختگي سمجھيو.

٢٥- جنوري ١٩٨١ع، هala

(٤٩)

مان تنهنجي ئي سهاري جيئندس سدا اي سهڻا،
تون هر قدم تي مون سان ڪر پيو وفا اي سهڻا.

مون کي ڪڏهن نه ڇڏجان منهجو سدائين رهجان،
بي چين ڏڙڪنن جي هيءَ آ سدا اي سهڻا.

جيڏهن اکيون ڪطان ٿو توکي ئي ير ڏسان ٿو،
توئي ڪيو آ زخمي تون ئي دوا اي سهڻا.

تنهنجي فراق مون کي آهي چريو بنایو،
ڇا جي ڪندس پلا مان توکان سوا اي سهڻا.

مولئي جي هيڪڙائي تسلیم ٿو ڪريان مان،
انهيءَ کان پو مجازي آهين خدا اي سهڻا.

خوابن ۾ تون ئي آهين چاهت سندم آ تو سان،
تو کان سواء جهان ۾ ڇاهي پلا اي سهڻا.

منهنجي سڀئي خوشي آ تنهنجي خوشين سان پيارا،
ذڪر آ زبان تي دلبر تنهنجو سدا اي سهڻا.

آهي دعا هميشه گڏ گذری زندگاني،
مون کان ٿجان نه هرگز ير تون خفا اي سهڻا.

'عاطف' ته آهي تنهنجو تو سان ئي زندگي آ،
کيئن ساهه آئون ڪندس توکان جدا اي سهڻا.

١٦- جنوري ١٩٨١ع، هala

(٣٢)

زندگي ڪيئن گذرندي اي دلربا توکان سوا،
ان کان پھرین مون گھري اهي مرڻ جي لئه دعا.

مون ته چاهيو آهي سهڻا توسان گڏ زنده رهان،
۽ وري توسان مران هي ڏئي رهي آ دل صدا.

منهنجون خوشيون توکي ۽ تنهنجا ملن سڀ غم مونکي،
نيث هڪڙي ڏينهن منهنجي هي دعا ٻڌندو خُدا.

هڪ طرف بس تون هجین ۽ پئي طرف دنيا سجي،
آئون ايندس توڏي ۽ دنيا سان منهنجو آهي چا.

هئس تنهنجو آهيان تنهنجو، تنهنجوئي رهندس سدا،
آزمائي ڏس مون کي منهنجي آ توسان ئي وفا.

تنهنجي الْفت جي سهاري ئي ته 'عاطف' زنده آهي
مان پلا پو چا ڪندس مونکان جي ٿيندين تون خفا.

٤٧- جنوري ١٩٨١ع، هala

(٣١)

فراق تنهنجي بنائي چڏيو آ ديوانو
تون ئي ئي ٻڌاء وجي ڪيڏهن تنهنجو پروانو.

تنهنجي ئي هجر ۾ منهنجو آ هيٺو حال ٿيو،
سنڌء نه هوندي لڳي ٿي هي دنيا ويرانو.

سيئي پچن ٿا مون کان، تنهنجو حال هي ڪيئن ٿيو،
پلا ٻڌايان انهن کي آئون ڪھڙو افسانو.

اي يار پل به نتو گذري هاڻ تو کان سوا،
وري خوشيء کان به ٿيندو وڃان پيو بيگانو.

گھڻو ئي پنهنجي محبت کي مخفی مون رکيو،
سيئي سمجھي ويا آهيان تنهنجو مستانو.

تنهنجي عشق ۾ 'عاطف' چڏيو آ هر شئي کي،
۽ تنهنجي خدمت ۾ دل ڏنائين ندرانو.

٤٨- جنوري ١٩٨١ع، هala

(٣٣)

اي جان غزل اي جان وفا، تون مون کان ٿجان هرگز نه خفا،
او منهنجا پرين او منهنجا منا، آئون توسان ڪندس پيو سدائين وفا.

منهنجو دين ايمان آهين پر تون، منهنجو ساه ۽ ماڻ آهين بير تون،
منهنجي جند ۽ جان به تون ئي آهين، جي سگهندس ڪونه مان توکان سوا.

منهنجي دل ۾ تون هر وقت آهين، منهنجي اکترин ۾ ٿو تون ئي وسین،
منهنجي ذهن تي چانيل آهين تون، مون کي آهي رڳو منهنجي سار سدا.

ڪطي صبح هجي يا شام هجي، هر وقت پيو توکي ياد ڪريان،
۽ خوابن ۾ توکي ٿو ڏسان، تلاء سندم دل آهي صفا.

منهنجي سيج رڳو آهي منهنجي لئه، منهنجو گهونگهت فقط آهي مون لئه،
سي وعدا ڪندس مان پنهنجا وفا، توکي ڪونه ڪندس آئون يار خفا.

دنيا وارا مون کي ٿا چون، منهنجو يار دغا ڏيندو توکي،
اڻ چاڻ آهن هو ڇا چاڻ، الفت ۾ ٿيندي ناهي دغا.

منهنجو وعدو ڪيل آهي توسان، جيئندس توسان مرندس توسان،
مونکي منهنجو قسم جنت نه ملي، جي توسان ڪريان مان يار جفا.

منهنجي قسمت ۾ رڳو تون آهين، پيو ڪو ناهي بير توکان سوا،
اچ 'عاطف' ڏي تون قرب ڪري، هر ڏڙڪن جي هي، آهي صدا.

-جنوري ١٩٨١ع، هala

(٣٤)

سنڌءَ صبح ۽ شام اتم سا پيارا،
سنڌءَ زندگي تون آهين يار پيارا.

ملي جي وڃن مونکي منهنجا سڀئي غم،
پو پيو ڇا ڪپي مون کي منمار پيارا.

سوا توکان سهطا نتو وقت گذرري،
اچي مون ڏي مون کي ڏي ديدار پيارا.

آهيان يار منهنجو سين کي خبر آ،
سنڌءَ سڀئي ڪشندس انگل آر پيارا.

خبر ڪهڻي دنيا کي منهنجي اندر جي،
رڳو چاهيان تو سنڌءَ پيارا.

محبت ۾ دنيا جي پروا نه ڪر تون،
گلن ساط ٿيندا آهن خار، پيارا.

زمانی جي ماطهن گھٹئي آ ستايو،
مگر توکان 'عاطف' نه ٿيو ڏار پيارا.

پيار ه جيڪي دنيا آهن ڏک ڏنا.
سي اٿم سڀئي سهڻل جي خاطر سنا،
درد دل جي دوا جنهن کي سمجھان تو مان.
سوئي دل کي جلائي ته پو چا ڪجي.

پروسو رکبو 'عاطف' خدا ه سدا.
نيٺ هک ڏينهن منزل تي پهچائيندو،
مان سندس ئي سهاري هلان پيو مگر.
جي اهو ئي رلائي ته پو چا ڪجي.

۲- فيبروري ۱۹۸۱ع، ڪراچي

(٣٥)
آئون پياسو آهيان جنهن جي ديدار جو.
هو جي خود کي لکائي ته پو چا ڪجي.
جنهنجي نيطن ڪيو آهي مون کي چريو.
سوئي نظرون بچائي ته پو چا ڪجي.

جنهنجي خاطر چڌي مون هي دنيا سجي.
جنهن کي پنهنجي بنائي اٿم زندگي،
جنهنجي الفت کي سمجھان تو مان بندگي.
جي اهوي ستائي ته پو چا ڪجي.

هن کان ناراض ٿي خود پريشان آهيان.
۽ وري هاط وينو مان هي سوچيان،
"اچ رُنل کي اگر هو گهرائي کطي.
کو اسان کي ٻڌائي ته پو چا ڪجي."

دل جو دلدار جيڪر گهرائي مون کي.
چاهه سان منهنجي ويجمو اچي هک ٿئي،
پنهنجي پير ه وهاري کي ڳالهيوں ڪري.
کو بهانو بنائي ته پو چا ڪجي.

سي ٿا چاهين هن کان پري مان رهان.
کو ٻڌائي جدا هن کان ٿي ڪيئن جيان،
هن جو مون سان ملٹ آزل کان لکيل.
خود ئي قدرت ملائي ته پو چا ڪجي.

(٣٧)

سندء مست نظرن سان پياري هليو وئين،
سندم دل کي ساجن تون ڳاري هليو وئين.

محبت کان پهرين نه جهڙو هئس مان،
کري پيار ان تي تون ماري هليو وئين.

اهما رات آهي صنم ياد مون کي،
گلي سان لڳائي جياري هليو وئين.

مون توکي گھڻئي روکيو پر نه ييٺين،
محبت سان مُركي نهاري هليو وئين.

کري واعدو يار آئين تون مون وت،
سندء واعدو پوءِ پاري هليو وئين.

اچڻ کان سندء اڳ هئا درد دل ه،
سکون دل کي تون يير ڏياري هليو وئين.

سرئي تنهنجو 'عاطف' پيو آڙاه ه هت،
محبت جي جا باه ٻاري هليو وئين.

(٣٨)

سجي هن جهان ه سندم تون ئي همدم،
سجهن هي يقين رکن آهيان تنهنجو هر دم.

سندم جي ه جيڪو اتم درد پيارا،
انھي جو ته آھين فقط تون ئي مرهم.

هي دوري آ ٿوري وري نيث مليو،
تون مضبو رک دل جهان جو نه ڪر غم.

نه ملياسون جيئري ته پو يار چا ٿيو،
مرى نيث مليو نه ڪر اڪڙيون نم.

سندء ديد ئي منهجي آهي عبادت،
توکي خوش رکڻ ئي ثوابن جو آ ڪم.

پلي دنيا وارا ستم ڪن هزارين،
نه هتندو جو تودي وذايو قدم ٿم.

مان دنيا جا دستور توزي چڏيندنس،
مون کي تون نه چڏجان ڪڏهن منهجا همدم.

سندء پيار ه آهي سڀ ڪجهه چڏيو مون،
نه توکي چڏيندنس پلي لوڪ ڏي غم.

پري توکان 'عاطف' مرى ڪونه سگهندو،
ٻنهي تنهنجي ٻانهن ه ويندو سندس دم.

(٣٨)

منهنجو شان آهين منهنجو مان آهين-

-

تون ئي سهطا سجهن منهنجي جان آهين،

منهنجو يار آهين دلدار آهين-

منهنجو پيارا پرين ايمان آهين.

پلا توکي چڌي مان وڃان ڪيڏهن-

دنيا ڏي وري چا لاءِ ڏسان،

منهنجو رشتو فقط تو سائچئي-

منهنجو تون ئي ته پيارا جهان آهين.

منهنجي جند ۽ جان به توسان آ-

منهنجي دل جو قرار به تو وٺ آ،

جدا توکان پلا ڪيئن زنده رهان-

تون ئي منهنجي جيئڻ جو سامان آهين.

ڏينهن رات رڙان پيو توکان پري-

منهنجو پل به سوا تو نتو گذردي،

هر روز مرييو پيو يار جيان-

مون کان دور پلا چو جان آهين.

..... گل سان خوشبو گڏ ٿي رهي-

جيئن دل سان ڏڙڪين گڏ ٿي رهي،

جيئن آئون ۽ تون گڏ آهيون سدا-

تون منهنجي پريت جو شان آهين.

.... ڪجمه به آهيان سو منهنجي ڪري.

شاعر به توکي تو ئي آ ڪيو

منهنجي سوج جو مرڪز تون آهين-

منهنجي غزلن جو ديوان آهين.

هر ساهه ۾ منهنجي خوشبو اچي-

منهنجي يادن ۾ 'عاطف' پيو ڳري،

ايندين يار ڪڏهن تون قرب ڪري-

تون منهنجو سجهن ارمان آهي.

١٨-فېبروري ١٩٨١ع، هالا

